

Ислom Нури

Талайгина даъватчилар мазах ва масхара қилувчилардан шикоят қиладилар. Агар улар пайғамбарлар ҳаёти ҳақида тафаккур қилиб кўрсалар — улар Аллоҳ яратган энг шарафли бандалар бўлсаларда — улар устидан ҳам мазах қилиниб, кулинганини кўрадилар. Бу эса улар учун тасаллий бўлади. Аллоҳ таоло деди:

(Эй Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам), Биз (сиздан илгари ўтган) **ҳар бир пайғамбар учун (ҳам) жиноятчи кимсалардан мана шундай душман(лар) қилганмиз. Роббингизнинг Ўзи етарли Етакчи ва Ёрдамчидир**». (Фурқон: 31);

«Биз аввалгиларга ҳам қанча пайғамбар юборганмиз. Улар ҳам ўзларига келган ҳар бир пайғамбарни масхара қилиб кулган эдилар». (Зухруф: 6, 7);

«(Аллоҳнинг элчиларини ёлғончи қилиб, уларга озор-азият етказадиган) **бандаларга ҳасрат-надомат бўлгай! Уларга бирон пайғамбар келмас, магар улар унинг устидан масхара қилиб кулувчи бўладилар**». (Ёсин: 30).

Ўз қавмини тўққиз юз эллик йил даъват қилган Аллоҳнинг расули Нуҳ алайҳиссалом ҳам қавми томонидан мазах ва истехзо қилинди. Қавми кема ясаётган Нуҳ алайҳиссалом устидан кулиб, масхара қилганини Аллоҳ таоло шундай баён қилди: **«У кемани ясар экан, қачон олдидан ўз қавмидан бўлган (кофир) кимсалар ўтсалар, уни масхара қилиб кулдилар. У деди: «Агар (бугун) сизлар биздан кулсангизлар, яқинда худди сизлар кулганингиз каби биз ҳам сизлар(нинг устингиз)дан куламиз»**. 39. **«Яқинда кимга шарманда қилгувчи азоб келишини ва кимнинг устига мангу азоб тушишини билиб оласизлар**». (Худ: 38, 39).

Ислom Нури

Аллоҳ таоло «Мўминун» сурасининг 24, 25- оятларида уларнинг мана бу сўзларини зикр қилди: «(Шунда) **унинг қавмидан кофир бўлган кимсалар: «Бу ҳам худди сизларга ўхшаган одам. (Фақат) сизлардан устун бўлиб олмоқчи. Агар Аллоҳ (пайғамбар юборишни) охоҳласа эди фаришталарни туширган бўлар эди. Бизлар бу (Нух айтаётган «Аллоҳ Якка-Ягонадир» деган сўз)ни аввалги ота-боболаримиздан эшитган эмасмиз. У (яъни Нух) фақат бир жинни бўлган одамдир. Унга бир (оз) вақтгача кўз тутинглар».**

Аллоҳ таоло Худ алайҳис-саломни Од қавмига пайғамбар қилиб юборди. Улар ҳам Худ алайҳиссаломни мазах қилиб: «**Сен бизга, ёлғиз Аллоҳга ибодат қилишимиз ва ота-боболаримиз сиғиниб ўтган бутларни тарк қилишимиз учун келдингми? У ҳолда, агар ростгўй кишилардан бўлсанг, бизга ваъда қилаётган нарсангни (яъни Оллоҳнинг азобини) келтиргин-чи?» дедилар.**» (Аъроф: 70);

Улар дедилар: «Эй Худ, сен бизга (ўзингнинг пайғамбар эканлигинингни тасдиқлайдиган) бирон ҳужжат келтирмадинг. Бизлар сенинг қуруқ гапинг билан ўз худоларимизни тарк қилгувчи эмасмиз. Ва бизлар сенга иймон келтиргувчилар эмасмиз. Бизлар фақат: «Сени худоларимиздан бири, бир бало (яъни, мажнун) қилиб қўйган», деймиз, холос». (Худ: 53, 54).

Аллоҳ таоло Солиҳ алайҳис-саломни Самуд қавмига юборди. Улар ҳам айна ишни қилдилар: «(Шунда) **унинг қавмидан бўлган мутакаббир кимсалар бечораларига — уларнинг ораларидаги мўмин бўлган зотларга: «Солиҳни Роббиси тарафидан юборилган пайғамбар деб биласизларми?» дейишди. Улар айтдилар: «Албатта, биз унинг воситасида юборилган нарсага**

(динга) **иймон келтиргувчимиз». 76-77. Мутакаббир кимсалар эса: «Биз сизлар иймон келтирган динга кофирмиз», дейишдида, туяни сўйиб юборишди ва Роббиларининг амридан юз ўгиришди, кейин: «Эй Солиҳ, агар пайғамбарлардан бўлсанг, бизга ваъда қилган нарсангни (яъни Аллоҳнинг азобини) келтир-чи?» дейишди.» (Аъроф: 75 - 77).**

Аллоҳ таоло Лут алайҳис-саломни ўз қавмига пайғамбар қилиб юборди. Лут алайҳис-салом қавмини бесоқолбозлик ва хотинларни қўйиб эркаклар билан жинсий алоқада бўлишдан қайтарди: **«Қавмнинг жавоби эса фақат мана бундан иборат бўлди: «Уларни (яъни Лут ва тобеъларини) қишлоғингиздан чиқариб юборинглар! Чунки улар ҳаддан ортиқ покиза одамлар экан».** (Аъроф: 82).

Намл сурасида эса: **«Қавмининг жавоби эса фақат: «Лутнинг аҳли-тобеларини қишлоғингиздан (қувиб) чиқаринглар! Дарҳақиқат, улар жуда «покиза» кишилардир», дейишлари бўлди.»** (Намл: 56).

Шуайб алайҳис-саломни ҳам қавми мазах ва истехзо билан кутиб олди. У эса сабр қилиб, савобни Аллоҳдангина умид қилди. Аллоҳ таоло у қавм ҳақида шундай деди: **«Улар (масхара қилиб) дедилар: «Эй Шуайб, бизлар ота-боболаримиз ибодат қилиб келаётган бутларни тарк қилишимиз кераклигини ёки ўз мол-мулкимизда ўзимиз хоҳлагандек тасарруф қилмаслигимиз кераклигини сенга ўқиётган намозинг буюрмоқдами? Ҳақиқатан, сен жуда «кўнгилчан» ва «ҳалийм» ва «рашид (тўғри йўлни топиб олган) кишисанда!».** (Худ: 87).

Ислom Нури

Улар бу сўзларни истехзо, камситиш ва мазах қилиб айтар эдилар.

Аллоҳнинг пайғамбари Мусо алайҳис-салом даъватига ҳам Бану Исроил масхаралаш ва истехзо қилиш билан жавоб берди. Аллоҳ таоло деди: **«Эсланг! Мусо ўз қавмига: «Оллоҳ бир сигир сўйишларингни буюрди», деганида, улар: «Устимиздан куляпсанми?» — дедилар. (Мусо) деди: «Ундай жоҳиллардан бўлиб қолишдан Оллоҳ паноҳ беришини сўрайман».** (Бақара: 67).

Ибн Атийя раҳимаҳуллоҳ Аллоҳ таолонинг: **«Ундай жоҳиллардан бўлиб қолишдан Оллоҳ паноҳ беришини сўрайман»** оятининг маъноси ҳақида: «У икки маънони ифодалайди деди:

Биринчиси: Аллоҳ таоло номидан истехзо билан хабар бериб жоҳил бўлишдан Аллоҳдан паноҳ сўраш.

Иккинчиси: Уларнинг Аллоҳ таоло номидан хабар бераётган одамга: **«Устимиздан куляпсанми?»**, деб айтган сўзларида қилган жоҳилликларидек жоҳиллик қилишдан паноҳ сўраш».

Пайғамбаримиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламга келсак, У зот юракларни эзиб юборадиган масхара ва истехзоларга дуч келдилар. Маккий даврда мушрик араб қабилалари, Маданий даврда эса мунофиқ ва яҳудийларнинг мазах ва истехзоларига йўлиқдилар. Аллоҳ таоло деди: **«(Эй Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам), қачон кофир бўлган кимсалар сизни кўрсалар (бир-бирларига кўрсатиб): Сизларнинг илоҳларингизни айблайдиган кимса мана шуми?, (дейишиб) масхара қиладилар, холос. Ҳолбуки, уларнинг ўзлари Роббингиз эслатмаси — Қуръондан юз ўгирувчилардир.»** (Анбиё: 36)

Ислом Нури

Шайхулислом ибн Таймийя раҳимаҳуллоҳ деди: «Мушриклар — уларни ширкдан қайтарган пайтида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламни истехзо қилдилар. Қалбларига ўрнашган ширкнинг улканлигидан, мушриклар, ўзларини тавҳид-яккаҳудоликка чорлаган пайғамбарларни ҳақорат қилиб, уларни пасткашлик, залолат ва телбалик билан доимо айблаб келганлар. Шунингдек, сиз уларга ўхшаган баъзи инсонларни ўзларида бўлган ширк сабабли тавҳидга даъват этаётган одамлар устидан кулаётганларини топасиз».

Аллоҳ таоло улар ҳақида шундай деди: «(Эй Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам), **қачон улар сизни кўрсалар: «Аллоҳ мана шуни Пайғамбар қилиб юбордимиз?! Агар сабр қилиб** (маҳкам турмаганимизда) **ҳақиқатан, у бизларни олиҳаларимиздан оздираёзди-я», деб сизни масхара қиладилар. Яқинда азобни кўрган вақтларида ким йўлдан озганроқ эканини билиб оладилар.**» (Фурқон: 41, 42)

Ибн Исҳоқ раҳимаҳуллоҳ деди: «Қурайшликларнинг Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам ва Исломни қабул қилган одамларга нисбатан адовати шундай бахтиқароликка олиб бордики, ичларидаги тентак одамларни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламга қарши гиж-гижладилар. Улар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламни ёлғончига чиқардилар, шоирлик, жодугарлик, фолбинлик ва телбалик билан айблаб озор бердилар. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам кунларнинг бирида Каъбани тавоф қилаётиб уларнинг олдидан ўтганларида баъзи сўзлар билан масхара қилдилар. Бундан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг ғазабланганлари юзларида сезилди. Иккинчи марта ўтганларида ҳам масхара қилишди, учинчи марта ўтганларида ҳам бу иш такрорланганди, ул зот тўхтадилар ва: «Эй Қурайшликлар, сизлар мени эшитяпсизларми?!»

Ислom Нури

Жоним қўлида бўлган Зотга қасам ичиб айтаманки, мен сизларга сўйиш-ўлимни олиб келдим»- дедилар. Унинг сўзлари одамларга шундай таъсир қилдики, улардан биронтаси бошини кўтаролмай қолди «.

Аллоҳ таоло уларнинг мазах ва истехзоларини қуйидаги сўзлари билан таърифлади: **«Албатта кофир бўлган кимсалар эслатма-Қуръонни эшитган вақтларида сизни кўзлари билан йиқитаёздилар ва (Муҳаммад) шак-шубҳасиз мажнундир, дерлар».** (Қалам: 51)

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг шариат ва суннатига чақираётган даъватчилар ҳам мазах ва истехзоларга дуч келадилар. Бу - Қиёмат кунига қадар давом этадиган ишдир.

Шунинг учун ҳам, истехзо тўсиғи (довони) баъзи даъватчиларга зарба берса, бошқаларининг жасоратини сусайтиради, бошқасини ортга чекинтириб, даъват майдонидан четлатади. Баъзиларни эса, ҳақдаги сабот, ислохотлар ва ботилга қарши кураш йўлида мустаҳкам давом этишини кучайтиради. Ислom Уммати охирги ҳолатдаги инсонларга муҳтождир. Бу (яъни, охирги ҳолат) Аллоҳнинг ҳақ динига қилинаётган даъватнинг озукасидир. Чунки, бундай ҳолатнинг соҳиби пайғамбарлар ва расуллар сўзларига мурожаат қилиб (юқорида айтиб ўтилганидек), ўзини уларнинг вориси эканига аниқ ишонч ҳосил қилади. Ҳолбуки, пайғамбарлар эзгулик, тавҳидга чақариш, яхшиликка буюриб, ёмонликдан қайтариш ва фасодни таг-томири билан йўқ қилиш даъватини мерос қилиб қолдирганлар. Шунинг учун ҳам у, қалбига озор берсада, бу истехзо ва масхараларга эътибор бермайди ва озорларни Аллоҳ йўлига чорлаш мобайнида дуч келиниши лозим ва лобуд бўлган нарса эканини жуда яхши билади. Шунинг учун ҳам у қилган тижоратида аниқ фойда қилгандир.

- Нуҳ алайҳиссалом қиссаси билан аллома ибн Касир раҳимаҳуллоҳнинг «Қисасул-анбиё» китобининг 1 / 74 саҳифасида муфассал танишишингиз мумкин. Мустафо Абдулвоҳид нашри.

- Ибн Касир раҳимаҳуллоҳ «Қисасул-анбиё», 1 / 341.

«ал-Муҳаррирул-важиз», 1 / 341.

- «Дақоикут-тафсир», 3/332; Доктор Муҳаммад Жалид нашрга тайёрлаган.

- «ас-Сийра»: 1/308, 309. Қисқартиб олинди.